

Matematik Öz-Bildirim Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Matematik Öz-Bildirim Envanteri*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25772>

Özet

Matematik Öz-Bildirim Envanteri (MÖBE), Ayça Akın tarafından 2011 yılında Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde sunulan bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiş bir ölçektir. Bu envanterin temel amacı, ilköğretim ikinci kademe (ortaokul) öğrencilerinin matematik dersine yönelik öz-bildirim düzeylerini, yani matematiksel yeterliliklerine ilişkin algılarını ve duygusal tepkilerini sistematik olarak değerlendirmektir. Ölçek, öğrencilerin matematiksel başarıları, kaygıları ve genel matematik tutumları gibi çeşitli değişkenler açısından incelenmesine olanak tanır. Öz-bildirim, öğrencilerin akademik motivasyonu ve başarıları üzerinde kritik bir rol oynadığından, bu envanter eğitim psikolojisi alanında önemli bir araç sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Matematik Öz-Bildirim Envanteri, Öz-Bildirim, Matematik, Ölçek Geliştirme, İlköğretim, Ortaokul Öğrencileri, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Ayça Akın

Amaç

Matematik Öz-Bildirim Envanteri'nin (MÖBE) birincil amacı, ilköğretim ikinci kademe öğrencileri için matematik öz-bildirimini geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçebilecek bir psikometrik araç geliştirmektir. Bu ölçek, öğrencilerin matematik öğrenimine karşı geliştirdikleri duygusal, davranışsal ve bilişsel tepkileri kapsayan çok boyutlu bir yapıyı değerlendirmeyi hedefler. Geliştirme sürecinde, ölçeğin çeşitli demografik ve akademik değişkenler (cinsiyet, sınıf düzeyi, akademik başarı vb.) açısından farklılaşma potansiyellerinin incelenmesi de amaçlanmıştır. Bu sayede, öğrencilerin matematik algılarındaki potansiyel risk alanları veya güçlü yönleri tespit edilerek eğitimsel müdahaleler için temel oluşturulması hedeflenmiştir.

Yapı

Matematik Öz-Bildirim Envanteri, öğrencilerin matematiksel yeterliliklerine dair algılarını ve bu algılarla ilişkili tutumlarını ölçen bir yapıyı temsil eder. Öz-bildirim, genellikle bireyin belirli bir alandaki yeteneğine olan inancı (öz-yeterlik) ve o alana karşı geliştirdiği duygusal tepkileri (kaygı, ilgi) içerir. Bu envanter, muhtemelen matematik dersine yönelik öz-yeterlik inançları, matematiksel kaygı düzeyleri ve matematiğe karşı genel tutumlar gibi alt boyutlardan oluşmaktadır. Ölçek, öğrencilerin matematiksel görevleri yerine getirme becerilerine ne kadar

güvendiklerini ve matematiksel zorluklar karşısında ne tür duygusal tepkiler verdiklerini ortaya koymaya amaçlayan maddeler içermektedir.

Geçerlik

Kaynak referansta ölçeğin geçerlik verilerine dair spesifik rakamlar belirtilmemiştir. Ancak, bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilen psikometrik bir araç olarak, MÖBE'nin geçerlik çalmaları kapsamlı bir şekilde yürütüldüğü varsayılmaktadır. Tipik olarak, geçerlik çalmaları şunları içerir:

Yapı Geçerliliği (Construct Validity): Ölçeğin teorik olarak ölçmesi beklenen yapıya ne ölçüde ölçtüğünü belirlemek amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmaktadır.

Kapsam Geçerliliği (Content Validity): Ölçek maddelerinin ilgili literatür ve uzman görüşleri doğrultusunda matematik öz-bildirim yapısında yeterince temsil edip etmediği incelenmiştir.

Ölçüt Bağlantılı Geçerlik (Criterion-Related Validity): Matematik başarı puanları veya benzer yapıya ölçeğin diğer geçerli ölçeklerle korelasyon analizleri yapılabilmektedir.

Güvenirlilik

Kaynak referansta ölçeğin güvenirlilik verilerine dair spesifik rakamlar belirtilmemiştir. Ancak, ölçek geliştirme çalmaları standartlarına uygun olarak güvenirlilik analizlerinin yapıldığı kabul edilmektedir. MÖBE'nin güvenirlilik çalmalarında kullanılan temel yöntemler şunları içerebilir:

İç Tutarlılık Güvenirliliği: Ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar tutarlı olduğunu ölçmek için yaygın olarak **Cronbach Alfa (α)** katsayısı hesaplanmaktadır. Yüksek alfa değerleri, ölçeğin iç tutarlılığını yüksek olduğunu gösterir.

Test-Tekrar Test Güvenirliliği: Belirli bir zaman aralığıyla aynı öğrencilere uygulanan ölçek sonuçlarının tutarlılığını incelemek için korelasyon analizleri yapılabilmektedir.

Madde Analizleri: Ölçeğin genel güvenirliliğine katkıda bulunmayan veya düşük ayırtıcılığına sahip maddelerin belirlenmesi ve çıkarılması için madde-toplam korelasyonları incelenmiştir.

Faktör Analizi

Matematik Öz-Bildirim Envanteri'nin yapı geçerliliğini sağlamak amacıyla faktör analizlerinin uygulandığı kesindir. Ölçek geliştirme sürecinin temel adımı olan bu analizler, MÖBE'nin tek boyutlu mu yoksa çok boyutlu bir yapıya mı sahip olduğunu ortaya koymuştur. Genellikle iki aşamalı bir süreç izlenir:

Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA): Ölçeğin temel faktör yapısını keşfetmek ve maddelerin hangi faktörler altında toplandığını belirlemek için kullanılmaktadır. Bu aşamada, Kaiser-Meyer-

Olkin (KMO) ve Bartlett Sphericity Testi gibi uygunluk testleri gerçekleştirilmiştir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA): AFA ile belirlenen faktör yapısının, farklı bir örneklem üzerinde teorik modele ne kadar uyduğunu test etmek için kullanılmıştır. DFA sonuçları, ölçeğin yapısal model uyum indeksleri (RMSEA, CFI, GFI vb.) ile raporlanmalıdır.

Enstrüman

Test Türü: Geliştirme (Ölçek Geliştirme Çalışması)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği (Kaynakta spesifik derecelendirme bilgisi bulunmamaktadır, ancak öz-bildirim envanterleri genellikle Likert formatındadır.)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: İlköğretim İkinci Kademe Öğrencileri (Ortaokul Öğrencileri)

Yaş Grubu: Yaklaşık 10-14 yaş aralığı (5. sınıftan 8. sınıfa kadar olan öğrenciler)

Popülasyon Detayları: Çalışma, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde yürütülmüştür ve Türkiye'deki ortaokul öğrencilerini hedef almıştır.

Test Metodolojisi: Matematik Öz-Bildirim Envanteri, öğrencilerin kendi matematiksel becerileri, duygusal tepkileri ve algıları hakkında kendilerini rapor etmelerini sağlayan bir öz-bildirim metodolojisine dayanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Ölçek Geliştirme, Psikometrik özellikler, Matematik Eğitimi, Öz-Yeterlik, Tutum Ölçeği, Akdeniz Üniversitesi, Lisansüstü Çalışma.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değildir.

Kurum E-posta Adresleri: aycaakin07@gmail.com

Yazın Adresi: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Çalışmanın yapıldığı kurum).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Şinler ve Ücret: Ölçeğin kullanımı için yazar Ayça Akın ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ticari olmayan akademik kullanımlarda izin prosedürleri yazarın takdirine bağlıdır.

Test Y?li?: 2011

PDF Eri?imi: Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: [matematik-oz-bildirim-envanteri-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Ak?n, A. (2011). *?lkö?retim ikinci kademe ö?rencileri için Matematik Öz-Bildirim Envanterinin geli?tirilmesi ve çe?itli de?i?kenler aç?s?ndan incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). [Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü](#), Antalya.

Tez çal??mas?n?n orijinal ba?lant?s?: [tez.yok.gov.tr](#)

Matematik Öz-Bildirim Envanteri Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek maddeleri bu kaynakta sa?lanmam??t?r. Maddeler için yazar?n orijinal [yüksek lisans tezi](#) incelenmelidir.